

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КЛІНІЧНОЇ ТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ

Матеріали 86-ї підсумкової конференції науковців
Буковинського державного медичного університету

Чернівці, БДМУ
2005

СУСПІЛЬНІ ТА ГУМАНІТАРНІ НАУКИ

М.М. Вахоцький

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТЕРМІНА “ПАРАМЕДИК”
ТА МІСЦЕ ПАРАМЕДИКІВ У СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ
ОХОРОНИ ЗДОРОВ’Я США.....153

Н.І. Войткевич, Г.В. Шаласва

ЕКСТРАЛІНГВІСТИЧНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ ЛІНГВІСТИЧНИХ
ПРОЦЕСІВ У МЕДИЧНІЙ І ПАРАМЕДИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ156

О.С. Гнатчук

ЖІНКИ-НАУКОВЦІ В МЕДИЦИНІ.....159

К.Ф. Заболотний, Л.І. Починок

ЗАПОЗИЧЕННЯ З КЛАСИЧНИХ МОВ У ТЕРМІНОСИСТЕМІ
„MUSIC” (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ).....162

Л.І. Запоточна

СПІВВІДНОШЕННЯ ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНОГО ТА
НАЦІОНАЛЬНОГО В АНГЛІЙСЬКІЙ МЕДИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ165

З.М. Кекух, Г.М. Лапа

ЗАГАЛЬНА ЛІНГВІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА АНГЛІЙСЬКОЇ
ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКИ СУБМОВИ „ПАРАМЕДИЦИНА”
У СТАТИЧНОМУ ТА ДИНАМІЧНОМУ АСПЕКТАХ.....168

Б.І. Лабінська

КОНТАМІНАЦІЯ НІМЕЦЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ
ОДИНИЦЬ, ЩО ПОЗНАЧАЮТЬ ФІЗИЧНИЙ СТАН ЛЮДИНИ.....170

О.О. Маковська

ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНТРАЛІНГВАЛЬНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ
(НА ПРИКЛАДАХ АМЕРИКАНСЬКОГО ТА БРИТАНСЬКОГО
ВАРІАНТІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ).....173

І.П. Одинський

ПРОБЛЕМА ЛЮДСЬКОГО ФАКТОРА В УМОВАХ СУЧАСНОЇ
НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ176

Л.Б.Потапова

СУСПІЛЬНЕ ЗДОРОВ’Я В УКРАЇНІ180

Л.І. Починок, І.Є. Томка

ДО ПРОБЛЕМИ МІГРАЦІЇ АНГЛІЙСЬКОГО СЛОВА186

І.П. Протасова

ДО ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ПАРАМЕДИЧНИХ ТЕРМІНІВ,
ЩО ФУНКЦІОНУЮТЬ У НІМЕЦЬКІЙ СУБМОВІ МЕДИЦИНИ188

ДО ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ПАРАМЕДИЧНИХ ТЕРМІНІВ, ЩО ФУНКЦІОНУЮТЬ У НІМЕЦЬКІЙ СУБМОВІ МЕДИЦИНИ

І.П. Протасова

Кафедра іноземних мов

(зав. – доц. О.М. Рак)

Буковинського державного медичного університету

Літературна мова, крім центральної, загальноживаної сфери, має численні підмови (Fachsprachen), кожна з яких використовує лише незначна частина конкретного мовленнєвого колективу. До мікросистем, що вводять у загальнонаціональну мову нові поняття та їх виразники-терміни, належить фахове мовлення. Взаємодія між загальною мовою і мовою спеціальною (науковою) постійно зростає – звідси актуальність дослідження термінологіки як каркасного словника мови спеціальностей.

Дослідження окремих науково-технічних підмов все більше впливає на оволодіння спеціалістами іноземною мовою. Це одна із найважливіших умов наукової організації викладання іноземної мови в медвузі, де широко використовується галузева лексика – складна система взаємопов'язаних термінологічних, загальноживаних та парамедичних одиниць. Парамедичні терміни – це поняття, що вживаються в усіх галузях знань, дотичних до медицини.

Матеріали лексикографічних досліджень показують, що багато термінів за своєю генетичною природою – загальноживані слова. У ролі термінів використовуються назви:

- тварин (das Ochsenherz – бичаче серце, die Pferdepest – кінська чума);
- рослин (das Apfelöl – ефір яблучної кислоти, die Himbeerzunge – малиновий язик);
- органів (die Gesichtslinie – зорова вісь, der Nasenstein – риноліт);
- природних явищ (das Regenbogenfarbensehen – спектральна хроматопсія, das Windei – нездатне розвиватися яйце);

- продуктів харчування (die Butterbazillen – маслянисті бактерії, die Broteinheit – хлібна одиниця, der Milchstar – молочна катаракта);
- одягу, взуття (der Schultergürtel – плечовий пояс, die Mantelschicht – зовнішній шар, оболонка, die Ärmelschürze – халат);
- предметів побуту (die Nadelsonde – тонкий зонд, der Kettenbandwurm – солітер, der Nierenkegel – ниркова пірамідка).

Переклад термінів – одна з найскладніших проблем термінознавства. Точність перекладу – основна вимога до перекладу наукового тексту. Під точністю слід розуміти стислість, виразність, логічну послідовність, повноту викладення матеріалу оригіналу і відповідність нормам мови, якою перекладають. При підборі перекладного відповідника враховується мотивованість терміна та точність передачі позначуваного ним поняття. За відсутності німецько-українського медичного словника ми досліджували переклад парамедичних термінів у німецько-російському медичному словнику Болотіної О. Ю. Сам автор вказує, що у словнику поряд з медичними містяться терміни „встречающиеся в медицинской литературе, но принадлежащие другим отраслям науки” [1].

Знання значення суфіксів та префіксів прискорює переклад термінів. Так, суфікс *-er* вказує на назву інструменту чи пристрою для виконання будь-якої дії: *der Messer* – измеритель, *der Exsudatsauge* – аппарат для отсасывания экссудата.

Терміни жіночого роду з суфіксом *-ung* утворюються від дієслів і означають дію чи результат дії: *die Lösung* – раствор, *die Mischung* – смесь, *die Mehlermähung* – вскармливание мучной пищей. Суфікс іменників жіночого роду *-e* вказує на якість чи властивість: *die Kälte* – холод, *die Wärme* – тепло, *die Höhe* – высота. Суфікси, запозичені з інших мов, надають різних значень: *die Relativität* – относительность, *die Inflammation* – воспаление. Префікс іменника *miss-* надає терміну відтінок невдачі, а префікс *un-* – відтінок заперечення: *der Missstand* – неисправность, *der Misserfolg* – неудача, *die Ungenauigkeit* – неточность, *die Unbeweglichkeit* – неподвижность. Прикметники з суфіксами *-los*, *-frei* вказують на відсутність якості чи властивості: *wasserlos* – безводный, *geräuschlos* – бесшумный.

Префікс *ab-* надає терміну значення віддалення, *an-* – наближення: *abdampfen* – испарять, *anhören* – выслушивать, *antrocknen* – присыхать.

Дуже поширеними в медичній літературі є складні слова – терміни, утворені шляхом з'єднання двох або декількох слів. Останнє слово має основне значення, перше – визначальне: *die Einfachfärbung* – проста окраска, *die Flaschenernährung* – искусственное вскармливание.

Перекладаються такі терміни одним словом, іменником з прикметником, або іменником з іменником в родовому відмінку: *der Kohlenstoff* – вуглерод, *die Flüstersprache* – шепотная речь, *die Gliedermassage* – массаж конечностей.

Терміни, запозичені з інших мов, у більшості транслітеровані, що значно утруднює їх розуміння (*das Pregnen* – прегнен, *das Neostriatum* – неостриатум) на відміну від тих, що перекладені з наведенням синонімів (*die Neotomie* – неотомія, *неполное развитие органа*).

Дослідження дає підставу наголосити, що парамедичні терміни є невід'ємним складником науково-функціонального стилю, тому потребують детального вивчення стосовно їх перекладу та вдосконалення галузевих термінологічних словників.

Література. 1. Болотина О.Ю. *Немецко-русский медицинский словарь.* – М., 1983. – С.5-6. 2. Кобжева М.Р. *Специфика лексико-семантической организации немецкой генетической терминологии.* – Киев, 1984. – С.3-4. 3. Крижанівська А., Симоненко Л. *Актуальні проблеми упорядкування наукової термінології.* – К., 1987. – С.15 4. Панько Т.І., Кочан І.М., Мацюк Г.П. *Українське термінознавство.* – Львів, 1994. – С.196-197.